

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS

05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr

novèl site internet : <http://arieja.ieu-opm.com/>

AGENDA

Emission de ràdio

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

Corses e talhièrs d'occitan

En rason de la situacion sanitària, totis los corses en « presenciat » son arrestats. Se continhan ça que la per via informatica. S'entresenhar per cada cors a l'IEO.

Animacions

04/06/2021 a 18h30 - Conferéncia virtuala dins l'encastre dels *Divendres de l'Espaci occitan* (veire enquadrat p. 2).

06/06/2021 a 17h30 a Carbona (glèisa St Laurenç) - Concèrt amb lo grop *Albada* (cants polifonics). 10€.

06.65.19.69.85 o contact@carbonne.fr

11/06/2021 a 20h30 a Carbona (sala de las fèstas) - Concèrt-presentacion dels instruments pireneus pel duo Bourry/Rouch.

06.65.19.69.85 o contact@carbonne.fr

12/06/2021 - Cors d'occitan nivèl III per visioconferéncia amb Clamença Pojada (veire enquadrat p. 3).

19/06/2021 - Cors d'occitan nivèl III per visioconferéncia amb Patrici Pojada (veire enquadrat p. 3).

19/06/2021 a Carbona - Jornada occitana - **Matin** : passejada botanica, aubada amb *Montanha Negra* e autres musicaires, musica per carrièras e animacion del mercat, jòcs tradicionals. **Vesprada** : salon del libre, contes amb *Pèire Ricard* e musicas per *Céline et Vincent*, animacions-danças pels dròlles. **Serada** : concèrt amb *Man encantada* a **20h30** al cinèma.

06.65.19.69.85 o contact@carbonne.fr

26/06/2021 a 19h00 a Saurat - Fòc de Sant Joan organizat per Festen'Òc.

Caris amics,

Le 8 d'abril passat les elegits del pòble causiguèron amb una majoritat de las bèlas de votar per la lei Molac de defensa e de promocion de las lengas minorizadas. De badas, la lei es pas estada promulgada e le ministre de l'educacion manobrèt lèu lèu per que de deputats presentèsson una sasina davant le Conselh Constitucional. Ja sabèm cossí aquela institucion mesprèsa las lengas de França que son pas le francés. Alavetz la decision de redusir l'impacte de la lei foguèt pas vertadièrament una suspresa. Coma de costuma, refusan tot çò que tornariá a l'occitan -es aquela que nos interèssa a nosautres- sa dignitat de lenga que pòt tot dire. Cap d'ensenhament immersiu, mentre que tot le monde ara s'endeven per ne reconéisser las vertuts pedagogicas, cap de possibilitats per utilizar la grafia de la lenga nòstra, per causir per exemple les pichons noms dels dròlles d'en çò nòstre a l'estat civil, alara que serà possible de prene pichons noms angleses e que i aurà d'anglés sus la carta nacionala d'identitat. Semblariá que dins un país que la lenga unica n'es le francés- coma ac dison dins la constitucion- i agèsse per de lengas estrangieras una indulgècia que ne tiram pas redòrta dins les nòstres parçans. Per ara doncas, cap de consensus sus aquel sicut de la lenga. Avèm de demorar determinats, subretot que le vòte del 8 d'abril mòstra plan una volontat novèla sus aquel ròtle de la lenga. Le que maneja la lenga es al còr de la societat e pòt far avançar las causas. Perqué pas, a l'ora d'ara que se sarran las eleccions regionalas profeitar de la presa de consciéncia sus l'importància de la nòstra identitat culturala?

Nos i cal soscar fòrça.

A costat de tot aquò la pandemia continha e mai i aja una esclarida que nos permet de tornar prene d'unas activitats, una bona causa.

Ça que la, e coma res es pas segur, avèm tirat ensenhament d'aquela marrida passa e nos sèm provesits d'aisinas actualas per perseguir nòstre trabalh dins condicions optimalas.

Aurem lèu lèu un siti internèt novèl amb totas las entresenhas sus las activitats de l'IEO d'Ariège ; avèm tanben un abonament per organizar corses e acamps en visioconferéncia, aquò risca plan de nos servir per demorar vesedors se le temps de Covid dura.

La situacion de l'IEO, coma aquela de plan d'autres associacions que sas acivitats son estadas empachadas, es malsegura, vertat, mas avèm projèctes en cors de realizacion : edicions, *Divendres* novèls, corses especials que i podètz participar nombroses.

Siam pas fregelucs, cal que crescan las nòstras activitats per que nos cal a tot còst de moneda se volèm demorar al nivèl de qualitat que i sèm parvenguts, cadun pòt ajudar e atal entre totes farem tot !

Annia Wolf

Omenatge a Renat Chuzon

Le 30 d'abrilh, qu'acompanhèrem le noste amic occitanista al cementiri de Cescau. Que i avia un moment que non s'èra manifestat, mes amb totis aquelis problèmas pausadis pel confinament, la causa non mos pareguèc cap tròp estonanta.

La novèla que mos arribèc coma un còp de troit : mort a 76 ans, d'aquela saloparia de covid !

El, un òme que vivia a l'escart de Barrat, simplement, sense frequentar güaire mond ! Que sembla qu'una persona del defòra que li portèc le virus, e que fuc lèu plegat, una quinzenada, benlèu.

Ensenhaire a la retirada desempueish annadas, que presentava tostem plan, discret, passionat per las vielhas varietats de pomas e les grefatges, las abelhas, la montanha e sas vacanças a Biarritz amb la sèva femna.

Que mos dèisha un vuetit pregond. Membre del Cèrcle, que parlava un occitan plan documentat e imatjat. Que participava a las reunions mesadièras, un temps als corses, e a unas deishidas qu'organizavam. Un flòc qu'avèm en memòria la sèva venguda en Bearn (ont, dins la nhet, la persona del liet de dessus li cagèc aishús), e l'escapada de dus dias al Carnaval de

Limós, ont mos amusèrem coma jamès.

Adiu Renat. Que la nosta amistat te seguesca, ont que sias...

Claudina Solhà

"Renat demorarà per totjorn l'amic estudiant de la Facultat de Tolosa, puèi lo professor d'Istòria-Geografia E d'occitan; foguèt un dels primièrs que se gausèt "lançar", dins las annadas setanta, dins l'ensenhament de la lenga nòstra, ambe vam, ambe capitada. Per nosaus, un exemple dels màgers. Mercé per aver mostrat lo camin".

Daniel Pédoussat

Divendres 4 de junh de 2021

« Las migracions de trabalh dins los Pirenèus
dels sègles XVI-XVIII »

[Una conferéncia virtuala de Patrici Pojada](#)

Per participar a la conferéncia :

[https://us02web.zoom.us/j/7084061453?
pwd=VVZEBFBTTlZpTGMrM1dQdHpxallJdz09](https://us02web.zoom.us/j/7084061453?pwd=VVZEBFBTTlZpTGMrM1dQdHpxallJdz09)

O per telefòn : +33 1 7095 0103

ID d'acamp : 708 406 1453

Còdi secret : 458888

La conferéncia virtuala es a gratis mas podètz sostèner l'IEO d'Arièja en participant liurament sus Helloasso :

<https://www.helloasso.com/associations/ieo-arieja/evenements/les-divendres-de-l-espaci-occitan>

Contacte : 05.81.06.03.88 /ieo09@orange.fr

**Dissabte 12 de junh de 2021
de 9h00 a 12h00**

*Cors d'occitan nivèl III
per visioconferéncia*

« Lengua occitana : fonologia e morfologia »
amb Clamença Pojada

Dins aquesta sesilha, se tractarà de fonologia e de morfologia occitanas.

Après una presentacion generala, farem un estudi mai aprigondit del foncionament fonologic e morfologic de la lenga nòstra en nos apiejant sus de tèxtes e d'extraits de còrpus.

**Dissabte 19 de junh de 2021
de 9h00 a 12h00**

*Cors d'occitan nivèl III
per visioconferéncia*

« Lengua occitana : introduccion al vèrb occitan »
amb Patrici Pojada

Dins aquesta sesilha, se presentarà globalament lo sistèma verbal de l'occitan es a dire los tipus de vèrbs, las formas de conjugason e lor formacion e de biais general questions de morfologia verbala. Tanben, dins la mesura del possible, s'introduziràn elements de sintaxi ligats al vèrb.

Tarifas per 1 sesilha :

15€ (normal) ; 13€ (aderents IEO) ; 11€ (cors)

Tarifas per 2 sesilhas :

27€ (normal) ; 24€ (aderents IEO) ; 20€ (cors)

Contacte : 05.81.06.03.88 / ieo09@orange.fr

Ligam per s'inscriure :

[Cour Corsas de nivèl 3 | Étape 1 : Choix des billets | HelloAsso](#)

XXXXXXXXXX

La cronica de Claudina Solhà

Las ceseras de Predès

Al fons del noste camp de Predès qu'aviam un cerèr grand, fòrt, plan enrasigat aishús la limets, amb brancas longas en diable, e nautas güaireben entrò'l cèl.

E qu'èran tant bonas, aquelas frutas de junh ! Que las tastàvam quand començàvam la sason de l'èrba, a la debuta de l'estiu.

Papai-le-Vielh que i portava la 'scala la mès longa de casa, e que i puejàvam, ensajar de mos'n cuèlher unas quiantas, plan rojas, gostosas coma cal, encara frescas de la rosada del maitin. Quand las mos metiam a la boca, d'un còp de dentse que las fasiam esclatar. E alavetz, quin plaser de s'omplir d'aquel chuc sucrat, de mossegar aquela carn en meme temps dura e trenda, e de s'envalar aquel barrejadís, en tot escopint le mosolh ! Un vertadièr bonur...

D'autis còps, Bon-Papà que'n ressegava una brava branca, e que la se'n tirava andà casa. Coma me trobava ja en vacances, qu'èra encargada de recuperar las ceseras (non sense panar'n una de cent en quaranta) e que mos'n alegràvam a la fin del repèish. Las fuelhas, elas, que fasiàn le regal dels lapins.

E pueish le temps que passèc. Papai-le-Vielh, a la retirada que plantèc le camp-prat de Predès d'aquelis diables de sapins qu'ac envairen tot. E l'arbe, ja atjat, que's demesic chiu a chiu aishús plaça, sense fèr cap mès de frutas, pueish pas solament de fuelhas. E qu'acabèc coma lenha al fòc.

E ara ? Dins le vilatge de Bocenac, ja existan encara qualquis cerèrs d'aquela mena, mes que non podem cap güaire condar aishús elis andà tastar' una fruta. Se per cas n'i a unas de creadas, escapadas de las torradas, que las mos cal mirar de luenh... O les ausèls que las se chapàn a penas coloradas. Mes sustot qu'èm devengudas tament encranquidas, tesegant de totis les costatses, que non podem cap mès puejar a l'arbe !

Alavetz, quand devalam a Sent Gironç, que n'anam crompar a Tutti Frutti, de las biòs, coma se deu... que pagam una fortuna. Mes almens que mos fèm passar la cassidèra.

Les paretons de mon país

Aquí sièc un poèma d'André Maynard de Montferrièr collectat per Gerard Garrigues. André Maynard, poèta (en occitan e francés) nascut en 1915 a Blomac dins Aude, obtenguèt la flor d'aur als Jòcs Florals de 1961. Fusquèt director de "Era Bouts dera Mountanho" e mèstre d'òbra del Felibritge. Avèm botat le tèxte en grafia classica en precisant s'ac cal, e entre parantèsis l'escritura originala.

Dins las còstas de mon país
I a paretons de plaça en plaça,
Que fan coma le rupadís
Del terrador de nòstra raça.

Le de la vila en les vesent (vegent)
S'estona e ditz : "Perqué èra faire ?
D'autres (autris) còps avián pas le sens
De bastir parets tant en l'aire !"

Mas (mès) le trabalh del temps passat
Qui se'n soven, qui se'n chauta ?
E les paures vièlhs estirats
Devon (deven) plorar per nòstra fauta...

Nos escridassejan, bèlmal (bermal)
Se podián (poden) veire les paurasses
Le cas que fasèm de l'ostal
Que bastiguèron de lors braces !

Al jorn de vuèi, qu'una pietat !
Per le bon trabalh n'i a pas gaires,
Ah ! Les tempes an plan cambiat
Despuèi que vivián nòstres (nòstris) paires.

Le bon sang fasiá pas default,
E cada jorn aviá sa pena...
I caliá pujar per amont naut
Amb le (andel) gorbilh sus las codenas.

I caliá pujar le bon fems
De las fedas e de las crabas
A còps de chics e còp de rens !
Se cosián pas solas, las favas.

Al jorn de vuèi, le gojaton
Sómia de se n'anar del barri,
"T'aimarèi quand seràs (siràs) factor"
E le galant va foncionari !

Quantes (quantis) n'i a que se'n son anats !
Après Jaquet, Pieron se dèsa
E les paretons desanats
S'escagaràn dins la malesa...

Degun non les rebastirà !
Tot aquò va cap a la vila...
Adieu ! bordassier, fai tirar :
Çò que vòls es papièrs de mila

Bota le polit capèl,
Puèi lunetas enfumatadas
E parla ponchut, fuòc del cèl
Faràs pas mès las enterradas

Es pas que siagues rebentat
O qu'ages atrapat la gòda
Mas la vida -es plan vertat-
Es pas qu'una ròda que ròda.

Te cal siègue, adieu boièr
Le temps de la sèga o de batre !
Al segur pagaràs loguier (louyè)
Mes te'n poiràs anar al teatre !

Te rosegaràs un bon òs
Remosteguem les egoïstas !
Vives l'epòca del "cosmos"
Coma se ditz dins las revistas.

Ah ! paretons del temps passat
Las gents de vuèi -qu'una misèra
E qu'un sègle (siècle) destimborlat !
Vòlon (vòlen) quitar la vièlha tèrra !

Del trabalh se'n chautan plan pauc
Les paretons, viètase ! Qu'una !
Ja benlèu n'auràn plan grand gaug (gauch)
Quand tornaràn... de dins la luna.

Qualques modificacions foguèron portadas dins aquel tèxte que, en règla generala, l'IEO d'Arièja emplega la grafia classica de l'occitan pel confòrt dels legeires.

